

E premtë • 1 gusht 2003

Kritikat ne Perendim lidhur me menyren se si Zyra e perfaqesuesit te larte po administron Bosnje-Hercegovinen ka shkaktuar nje debat te ashpër brenda dhe jashte vendit.

Ne kete edition special, IWPR-ja i hedh nje veshtrim ketij debati me nje leter te hapur nga Iniciativa Evropiane per Stabilitet per Perfaqesuesin e Larte Paddy Ashdown, nje pergjigje nga Lord Ashdown dhe nje vleresim se si i gjithë ky debat po ndikon ne Bosnje.

Organizata Iniciativa Evropiane per Stabilitet, e cila ka filluar debatin mbi Zyren e Perfaqesuesit te Larte (OHR) ne fillim te muajit korrik, paraqet rekomandimet e saj per ndryshime ne nje leter te hapur derguar Paddy Ashdownit.

I dashur lord iAshdown,

Ne deshirojme te shpjegojme se perse ne mendojme qe pushteti i jashtezakonshem i Perfaqesuesit te Larte nuk eshte nje mjet i pershtatshem i ndihmes nderkombetare per Bosnjen. Ne mendojme se ky pushtet i jashtezakonshem ne fakt ka nje efekt te kundert - ai eshte shnderruar ne nje pengese per zhvillimin e institucioneve te mirefillta dhe te nje procesi te vertete demokratik. Ne gjithashtu deshirojme te paraqesim nje propozim konkret mbi menyren se si duhet te filloje te pakesohet pushteti i Perfaqesuesit te Larte. Kemi pare ne artikullin tuaj te para pak koheve ne gazeten "Frankfurter Allgemeine Zeitung", te dates 11 korrik se per nje sere ceshtjesh ju jeni ne nje mendje me ne. Ju theksoni se Bosnja ne vitin 2003 eshte pothuajse e pamundur per t'u krahasuar me vendin, i cili doli nga tmerret e luftes vetem disa vite me pare. Ju theksoni se autoriteti qe kontrollon dhe vlereson punen tuaj eshte populli i Bosnjes, "mbi pranimin e te cilit mbeshtetet edhe autoriteti nderkombetar", dhe ju e mireprisni faktin qe "tani po i afrohem i dites kûr komuniteti nderkombetar mund te heqe dore nga nje pjese e pushtetit te tij". Megjithate, ju thoni se ende nuk kemi

Ne mendojme se nuk mjafton te thuash qe je qe te kundershtojne e politikat tuaja.

Ashdown duhet te heqe dore

"Ne mendojme se zhvillimi i nje shteti te qenesishem te Bosnjes mbetet i bllokuar per sa kohe qe mbetet ne fuqi Protektoratit nderkombetar. Ne mendojme se procesi i zvogelimit te rollit direkt te Perfaqesuesit te Larte ne sferen kushtetuese te vendit duhet te nise menjehere", thuhet ne letren e hapur te Initiatives Evropiane per Stabilitet derguar Lordit Ashdown

pergjegjes perpara Keshillit te Zbatimit te Paqes (KZP), anetare e te cûit eshte edhe vete Bosnja. KZP-ja praktikisht nuk kontrollon vendimmarrjen e zyres suaj dhe nuk ka percaktuar ndonje rregull per te kontrolluar zbatimin e fuqive te dhena ne Bon. Asnje nga institucionet e te drejtave te njeriut ne Bosnje nuk ka te drejten per te kontrolluar veprimet tuaja. Nuk mjafton te thuhet se ne fund te fundit ekziston e drejta e apelit ne gjykatën e Strasburgut, kûr nuk ekziston asnje mbrojtje ligjore ne ligjin e vendit.

Fuqite e Bonit dhe procesi demokratik

Pas shume vjet veshgimesh te Bosnjes se pasluftes, ne jemi te bindur se ekzistenca e fuqive te dhena ne Bon ne fund te fundit ndryshon dinamiken e procesit politik ne vend. Ne Bosnjen e sotme, po akumulohen problemet sociale dhe ekonomike, ne nje kohe qe mundesite e qeverise per te perballuar dhe zgjidhur keto probleme po behen gjithnje e me te vogla. Kjo i vendos politikberesit e Bosnjes perballë nje sere veshtiresish dhe nuk u ie shume mundesi zgjedhjeje. A duhet ata te pakesojne ndihmat per veteranet ne menyre qe te japin me teper mbrojtje sociale per te varfrit? A duhet te lejojne ata qe kompanite te diat

nk Haiin mi* fitim te falimentoine? A duhet

Politikane te Bosnjes e dine mire se zyra juaj vendos veton per hyrjen e tyre ne qeveri dhe se ju mund t'i ndaloni ata te vazhdojne te marrin pjese ne jeten politike dhe publike. Pavaresisht nese ka qene apo jo kjo ideja fillestare, fakti eshte se pasojat Jane shume kercenuese per politikanet vendas. Si rezultat, politikanet boshnjake jane te detyruar te pranojne qetesisht kerkesat e komunitetit nderkombetar, ne vend qe te zhvillojne nje agjende politikash te pavarura.

Imazhi i Bosnjes ne Evrope

Ne jemi shume te shqetesuar se pushtetet e jashtezakonshme te Perfaqesuesit te Larte justifikohen ndonjehere duke paraqitur Bosnjen si nje vend te korruptuar dhe jo te qete, nje rrezik per vete vendin dhe per Evropën Perendimore. Ne nje interviste me Televizionin BBC me 12 janar te ketij viti, ju keni deklaruar: "Nese duam te luftojme krimin ne rrugët e Manchesterit, nese duam te luftojme prostitucionin, drogen, kontrabanden e cigareve, trafikimin e armeve, etj. ne rrugët e Manchesterit, Londres, Berlinit dhe Parisit, duhet te fillojme nga Sarajeva. Ketu eshte linja e frontit". Ne mendojme se nje imazhi i tille per Bosnjen nuk eshte i vertete dhe demton vendin. Ne mendojme se ju i beni keto deklarata per te mbajtur Bosnjen ne qender te vemendjes te atyre qe bejnë Politiken

KOHA Ditore • 27

Nese analiza jone eshte e drejte dhe ekzistenca e pushteteve te Bon perforcon pasivitetin e politikaneve boshnjake, atehere nuk ka me kuptim qe te presim qe politika boshnjake te "maturohet". Qeverite e Bosnjes do te kene rezultate me te mira kûr ato te jene te detyruara te marrin persiper pergjegjesite qe i takojne - kûr ato te jene pergjegjese jo para jush, por para perfaqesuesve te zgjedhur te popullit te Bosnjes.

Ju keni theksuar gjithnje se Protektorat! nuk eshte nje zgjidhje afatgjate per problemin "e Bosnjes. Parlament! Evropian ka kufiruar se fundi qe zyra juaj te shpejtojte transferimin e pergjegjesive, ftese te dien ju keni mirepritur. Ne propozojme qe ju tû konsideroni nje transidon me faza nga protektorati.

Ne radhe te pare, pushteti juaj per te shkarkuar zyrtaret publike duhet te eliminohet menjehere. Shkarkimi arbitrar ehte kaq ne kundershtrim me standartet evropiane te te drejtave te njeriut saqe eshte shnderruar ne nje arsye per turp ne nje vend anetar te Keshillit te Evropës. Pasojat e kesaj ne demokracine boshnjake jane kaq te renda saqe elemlojne gdo mundesi per arritjen e nje partneriteti te vertete ndermjet qeverive te Bosnjes dhe komunitetit nderkombetar. Se dyti OHR-ja duhet te kufizojte veten ne kuadrin e nje agjende te percaktuar legjislativ. Nese zyra juaj mendon se ka ende elemente te planit te zbatimit te misionit te gjate dhe ambicioz te cilat ende kerkojne perdorimin e pushteteve te